

Kadernota 2016

Inhoudsopgave

1. Inleiding/voorwoord	3
2. Beleidsmatige kader	4
3. Financiële kader	5
3.1-5 Ontwikkeling meerjarenperspectief in vijf stappen	5
3.6 P-budget	9
3.7 Algemene uitkering	11
4. Voorjaarsnota 2015	13
4.1 Voortgang uitvoering vastgesteld beleid/uitvoeringsagenda	13
4.2 Decentralisaties	13
4.3 Financiële mutaties	13
4.4 Structurele doorwerking naar 2016 deel van de mutaties	16
4.5 Actuele ontwikkeling paragrafen: Weerstandsvermogen en AR	17
Bijlagen:	
I-A PNL 2016-2019 geactualiseerde bestaande posten	20
I-B PNL 2016-2019 aanvullende posten	22
II Inventarisatie Taskforce for money	26
III Meerjarenraming 2016-2019	27
IV Voortgang Sociaal Domein	32
V Voortgang Uitvoeringsagenda 2014-2018	34
VI Actualisatie stappenplan Algemene Reserve en verwachte meerjarige ontwikkeling	37

1. Inleiding / voorwoord

De Kadernota 2016 is een belangrijk document in de planning & control cyclus. Met deze nota stelt uw Raad de financiële kaders vast voor de komende begrotingsperiode 2016 tot en met 2019. Dit is het moment waarop een integrale afweging plaatsvindt met betrekking tot wensen, ambities en ontwikkelingen versus de beschikbare financiële middelen.

Met de vorige Kadernota en Begroting 2015 hebben we flinke stappen gezet in het terugdringen van ons begrotingstekort. De Begroting 2015 is november vorig jaar vastgesteld met een overschot van € 227.000. In meerjarenperspectief was er nog sprake van tekorten oplopend naar € 1,2 miljoen in 2018. Wij hebben daarbij aangegeven bij de Kadernota 2016 een sluitend perspectief voor de komende begrotingsperiode te presenteren. Met voorliggende Kadernota geven wij daaraan invulling. Voor 2016 verwachten wij een voordelig begrotingssaldo van € 99.000 en dit loopt op naar afgerond € 6 ton in 2019. In onderstaande tabel schetsen wij de ontwikkeling van het financieel meerjarenperspectief.

Positief bedrag is overschot en negatief bedrag is tekort

Ontwikkeling Financieel Meerjaren Perspectief (FMP)						
Stand van zaken (volgtijdelijk)		2015	2016	2017	2018	2019
1.	Programmabegroting 2015	227	-381	-777	-1.203	
2.	Infobijeenkomst 14-10-2014	240	-82	-241	-435	
3.	Actualisatie bij ongewijzigd beleid		43	194	101	-272
4.	Actualisatie incl. aanvullend PNL + Presikhaaf		-400	-150	7	-116
5.	Kadernota 2016 (= incl. overige dekkingsmaatr.)		99	399	606	594

Deze nota start met een beknopt beleidsmatig kader, waarna wij vervolgens de ontwikkeling van het financieel meerjarenperspectief in vijf stappen nader toelichten. In hoofdstuk 4 treft u de Voorjaarsnota 2015 aan waarin we het verwachte financiële verloop van dit jaar schetsen met daarbij de structurele doorwerking naar de komende jaren. Ook vermelden we de voortgang van de beleidsuitvoering. Hiertoe hebben we een samenvatting opgenomen van de monitoring van de Uitvoeringsagenda 2014-2018 en geven wij u een inhoudelijke toelichting met betrekking tot het sociaal domein. Daarnaast treft u ook een actualisatie aan van het weerstandsvermogen, waarbij wij de ontwikkeling van de algemene reserve presenteren en ingaan op het stappenplan ter verbetering van deze reserve.

Specificaties en nadere inhoudelijke informatie zijn in de bijlagen opgenomen.

Gemeente Overbetuwe voert een vernieuwend, solide financieel beleid. We doen geen uitgaven die we niet kunnen betalen en kiezen voor goede lange-termijn investeringen. Door realistisch te begroten en regelmatig te rapporteren, houden we grip op onze financiën.

Met deze Kadernota hebben we een belangrijke volgende stap gezet in de verbetering van onze financiële positie voor de komende jaren. Wij verheugen ons op de behandeling met uw Raad over deze Kadernota op 23 juni a.s.

Namens het college,

Toon van Asseldonk,
Burgemeester van Overbetuwe

2. Beleidsmatig deel

Het beleidsmatige kader hebben we uitgebreid verwoord aan het begin van deze coalitieperiode en als zodanig opgenomen in de vorige Kadernota. Ten opzichte van dat kader is er niet veel veranderd.

Onze ambities en voornemens voor de komende jaren hebben we verwoord in het coalitieprogramma 2014-2018. Met dit programma geven we onder meer invulling aan onze rol als gemeente in een veranderende samenleving. De gemeentelijke overheid is er niet langer als de verzorger van de inwoner, treedt meer terug en pakt meer de rol van regisseur op zich.

We richten ons steeds meer op de eigen verantwoordelijkheid en betrokkenheid van inwoners waarbij we meer uitgaan van participatie en zelfredzaamheid. We vinden het belangrijk dat mensen meedoen en op die manier een sociaal netwerk opbouwen, waardoor mensen beter zichzelf kunnen redden en minder afhankelijk zijn van de hulp van de (gemeentelijke) overheid.

Onze activiteiten in de komende jaren voeren we uit ter ondersteuning van initiatieven uit de samenleving samen met de inwoners, organisaties en bedrijven. We investeren in een prettige leefomgeving met onder andere aandacht voor openbare ruimte, veiligheid en voorzieningen die daar aan bijdragen.

Daarbij vragen we onze inwoners om mee te denken over ons gemeentelijk beleid. Om de nieuwe rolopvatting (meer samenleving, andere overheid) goed in te kunnen vullen achten wij het van belang om met elkaar het goede gesprek aan te blijven gaan.

3. Het financiële kader

In dit hoofdstuk schetsen wij een geactualiseerd meerjarenperspectief en de hierbij gehanteerde uitgangspunten. Om goed de ontwikkelingen te kunnen volgen schetsen wij de situatie en uitgangspunten vanaf de vastgestelde begroting 2015 tot aan het actuele perspectief van deze Kadernota in de volgende vijf stappen:

1. Hoe was het meerjarenperspectief in de vastgestelde begroting 2015?
2. Welke verwachte bijstellingen zijn er op 14-10-2014 al aangekondigd?
3. Geactualiseerd perspectief o.b.v. ongewijzigd beleid
4. Bijstelling o.b.v. aanvullend PNL/structurele bijdrage Presikhaaf Bedrijven
5. Laatste stap: dekkingsmaatregelen en meerjarenperspectief van deze Kadernota
(cijfers in alle matrixen van dit hoofdstuk x € 1.000)

3.1 Hoe was het meerjarenperspectief in de vastgestelde Programmabegroting 2015?

2015	2016	2017	2018
227	-381	-777	-1.203

Dit perspectief was o.a. gebaseerd op de meicirculaire 2014 van de algemene uitkering.

3.2 Bijstelling perspectief, zoals toegelicht in infobijeenkomst raad d.d. 14-10-2014

In de begroting 2015 was nog geen rekening gehouden met de positieve mutaties uit de september-circulaire 2014 voor de algemene uitkering en de doorwerking van structurele mutaties uit de Na-jaarsnota 2014. Wel zijn die mutaties toegelicht in een infobijeenkomst die op 14-10-2014 is gehouden met het volgende bijgestelde perspectief (inclusief structurele lasten P&R-garage):

2015	2016	2017	2018
240	-82	-241	-435

(was toen zuiver bedoeld als laatste actuele info; mutaties niet verwerkt in primaire begroting 2015)

Belangrijkste verschillen ten opzichte van het perspectief in de begroting 2015 was de verwachte positieve doorwerking van de septembercirculaire van per saldo € 8 ton positief.

Tot hier dus de informatie over het meerjarenperspectief t/m oktober 2014 die bij u bekend was. Nu stappen we over naar de nieuwe financiële ontwikkelingen in het meerjarenperspectief.

3.3 Geactualiseerd meerjarenperspectief 2016-2019 op basis van ongewijzigd beleid

In dit onderdeel treft u een geactualiseerd perspectief aan op basis van ongewijzigd beleid. Wel is hierbij rekening gehouden met enkele autonome ontwikkelingen en nieuwe informatie.

Nog steeds zijn dus de volgende uitgangspunten gehanteerd, zoals vastgesteld in de begroting 2015:

- a. Jaarlijkse verhoging OZB 1,5%, verwachte CAO-verhoging salarissen/premies 0,5% per jaar, ongewijzigde rentepercentages en decentralisaties nog steeds budgettair neutraal opgenomen.

- b. Opbrengst precariobelasting nutsleidingen gehandhaafd op het geraamde structurele bedrag in de begroting 2015 ad € 8 ton (dus enerzijds nog geen rekening gehouden met eventuele hogere opbrengsten o.b.v. de gedane aangiften door de nutsbedrijven en anderzijds mogelijke verlaging n.a.v. bezwaar/beroep).
- c. PNL niet gewijzigd

Nieuw is dat nu rekening is gehouden met de volgende autonome ontwikkelingen en actuele informatie:

- De algemene uitkering is nu gebaseerd op de laatst verschenen circulaire, namelijk de decembercirculaire 2014.
- Tevens is rekening gehouden met de positieve financiële consequenties van de door het rijk uitgevoerde 2^e fase groot-onderhoud op het gemeentefonds.
- Ook zijn de WWB-ramingen geactualiseerd en is rekening gehouden met doorwerking van enkele mutaties uit de jaarstukken 2014 en diverse structurele mutaties die voortvloeien uit de Voorjaarsnota 2015 (zie onder hoofdstuk 4).
- Tenslotte is rekening gehouden met een verlaging van het aantal nieuwbouwwoningen van 180 naar 125 per jaar o.b.v. actuele gegevens uit de Woningbouwmonitor 2015 (toename aantal inwoners hierdoor ook verlaagd van 360 naar 250 per jaar). Dit heeft enerzijds een negatieve invloed op de algemene uitkering (lagere inkomsten) en anderzijds een positieve invloed op de ontwikkeling van de personele uitgaven (lagere toename aantal fte's).

2016	2017	2018	2019
43	194	101	-272

Verschillenanalyse meerjarenraming Kadernota 2016 t.o.v. perspectief infobijeenkomst 14-10-2014

De meerjarenraming van deze Kadernota loopt t/m 2019. De meerjarenraming die is getoond bij de infobijeenkomst ging echter niet verder dan jaarschijf 2018. Conform de lijn in voorgaande jaren vergelijken we hieronder daarom de saldi van jaarschijf 2018 van beide stukken met elkaar (vergelijking met 2019 dus niet mogelijk).

Overschot 2018 in MJB Kadernota 2016:	+ 101
Tekort 2018 in MJR infobijeenkomst:	<u>- 435</u>
Voordeel van	<u>+ 536</u>

De belangrijkste verschillen zijn:

Voordelen

- Structurele doorwerking vanuit 2015 naar 2016 van lagere WWB-uitgaven en een hogere Rijksbijdrage	€	291.000
- Positieve gevolgen van de 2e fase groot-onderhoud gemeentefonds in 2016 en 2017, waarvan de consequenties pas dit jaar door het rijk bekend zijn gemaakt	€	760.000
- Lager P-budget door o.a. lagere toename fte's t.g.v. lager aantal inwoners	€	75.000
- Diverse overige verschillen van per saldo	€	66.000

Nadeel

- Doorwerking naar 2016 van de verlaging van de algemene uitkering 2015 (zie nadere toelichting bij 3.7)	€ - 656.000
Per saldo dus een voordeel van	€ 536.000

3.4 Bijstelling perspectief o.b.v. aanvullend PNL/structurele bijdrage Presikhaaf Bedrijven

In deze 4e stap hebben wij de volgende financiële mutaties verwerkt:

- aanvullende PNL-posten en aanpassingen van bestaande PNL-posten
- structurele bijdragen in de tekorten van Presikhaaf Bedrijven

a. Aanvullende PNL-posten en aanpassingen van bestaande PNL-posten

Enkele bestaande PNL-posten, die dus al waren opgenomen in de begroting 2015, zijn geactualiseerd. Deze actualisatie is opgenomen in bijlage I-A.

Verder hebben zich na de vaststelling van de begroting 2015 aanvullende PNL-posten aangediend, die naar onze mening van zodanige toegevoegde waarde zijn, dat wij u voorstellen deze op te nemen in het PNL bij de Programmabegroting 2016. Deze posten hebben wij opgenomen en toegevoegd in bijlage I-B bij deze Kadernota. Volgens de vaste gedragslijn t/m de begroting 2015 werden er in de laatste twee jaarschijven van het PNL altijd stelposten opgenomen van € 500.000. Met het oog op de noodzaak om terughoudend om te gaan met opvoeren van nieuwe, dure projecten en om te komen tot een sluitend meerjarenperspectief hebben wij besloten in deze Kadernota die stelposten met ingang van jaarschijf 2018 te verlagen tot € 250.000 per jaar.

Hieronder kort samengevat de budgettaire consequenties van deze bijstelling/aanvulling van het PNL:

Structurele lasten (aangepaste) bestaande en aanvullende PNL-posten

	2016	2017	2018	2019
Bestaande PNL-posten	378	187	15	0
Aanvullende PNL-posten	13	214	242	69
Correctie tot max. stelpost			-7	181
Totale lasten	391	401	250	250

Vergelijk PNL-lasten met Programmabegroting 2015

	2016	2017	2018	2019
Opgenomen in begr. 2015	368	500	500	500
PNL deze Kadernota	391	401	250	250
Nadeel(-) / voordeel t.o.v. begr. 2015	- 23	99	250	250

Per saldo zijn de structurele lasten van het geactualiseerde en aanvullende PNL van deze Kadernota € 576.000 lager dan het PNL op basis van de uitgangspunten van de begroting 2015 (na toevoeging jaarschijf 2019).

b. Structurele bijdragen in de tekorten van Presikhaaf Bedrijven (PB)

In dezelfde periode waarin deze Kadernota is opgesteld, hebben wij een raadsvoorstel in procedure

gebracht over Regionale Samenwerking Participatiewet en de toekomst van PB. De planning is dat het betreffende raadsvoorstel behandeld wordt in de raadsvergadering van 16 juni a.s. en er vooraf een informatiebijeenkomst gehouden zal worden. Voor nadere informatie verwijzen wij naar dat raadsvoorstel en het bijbehorende onderzoeksrapport. In deze Kadernota beperken wij ons tot het weergeven van de financiële consequenties.

In de begroting 2015 is rekening gehouden met een eenmalige storting van € 500.000 in de Bestemmingsreserve Tekort Presikhaaf (ten laste van de Algemene Reserve) om het tekort over het jaar 2015 op te vangen. Uit de recente meerjarenbegroting 2015 van PB wordt voor de gemeente Overbetuwe uitgegaan van een extra bijdrage van € 569.000. De storting van € 500.000 in de BR is dus niet voldoende om de extra bijdrage volledig te kunnen dekken. In het onderdeel "Voorjaarsnota 2015" is daarom een aanvullend nadeel van € 69.000 meegenomen.

Gelet op de hieronder geraamde tekorten is er inmiddels geen sprake meer van bijdragen met een eenmalig karakter, maar moeten deze structureel in het gemeentebudget worden ingebouwd. In eerdergenoemd raadsstuk hebben wij u daarom voorgesteld om die bijdragen structureel te verwerken in de meerjarenperspectief bij deze Kadernota.

Structurele bijdragen aan Presikhaaf

2016	2017	2018	2019
-483	-417	-373	-421

In de periode 2016 t/m 2019 gaat het om een structureel bedrag van gemiddeld, afgerond € 420.000. Uit praktische overwegingen hebben wij dit gemiddelde bedrag structureel verwerkt in jaarschijf 2016 van het perspectief van deze Kadernota en niet de voorlopig geraamde, wisselende bedragen; de werkelijke bedragen zullen namelijk sowieso afwijken van de eerste ramingen van PB. Jaarlijks zullen in de tussentijdse rapportages op basis van actuele gegevens afstemming plaatsvinden op de werkelijke bijdragen aan PB.

In onderstaand meerjarenperspectief van deze Kadernota zijn dus t.o.v. van het perspectief onder 3.3 de mutaties verwerkt, vermeld onder a (aanvullend PNL) en b (PB). Deze bijstelling resulteert in de volgende saldi:

Meerjarenperspectief inclusief bijgesteld PNL en bijdrage Presikhaaf

2016	2017	2018	2019
-400	-150	7	-116

Er is dus op basis hiervan dus sprake van:

- een verwacht begrotingstekort 2016 van € 4 ton
- en een niet-sluitend meerjarenperspectief.

3.5 Laatste stap: dekkingsmaatregelen en meerjarenperspectief van deze Kadernota

Wij hebben u toegezegd in deze Kadernota een sluitend meerjarenperspectief te presenteren.

Daarom zijn wij gestart met een actie tot het zoeken naar structurele financiële ruimte om de tekorten terug te brengen (Taskforce for money). Hoewel deze actie nog niet is afgerond, kunnen wij u in deze Kadernota al een aantal voorstellen presenteren, die voldoende structurele dekkingsmiddelen zullen opleveren om zowel tot een sluitende begroting 2016 te komen als een sluitend meerjarenperspectief.

Die voorstellen hebben wij opgenomen in bijlage II en de structurele voordelen per jaarschijf zijn als volgt:

2016	€ 499.000
2017	€ 50.000
2018	€ 50.000
2019	<u>€ 50.000</u>
Totaal bijlage II	€ 649.000
correctie P-budget 2019	<u>€ 61.000</u> Zie de toelichting onder de laatste matrix van onderdeel 3.6
Totaal structurele voordelen	€ 710.000

De verwerking van deze structurele voordelen resulteert in het volgende meerjarenperspectief van deze Kadernota, zie ook bijlage III.

Meerjarenperspectief van deze Kadernota

2016	2017	2018	2019
99	399	606	594

Een begrotingsoverschot dus van afgerond € 1 ton en een overschot in het totale perspectief van bijna € 6 ton.

3.6 Ontwikkeling personeelsbudget

De ontwikkeling van het personeelsbudget is gebaseerd op:

- de meest recente lokale benchmark (B-norm) die in 2014 in onze organisatie is uitgevoerd;
- de gemaakte afspraak in de Kadernota 2015 om de lokale benchmarknorm te verlagen met 0,5 i.p.v. 0,4 in 2015 en 0,35 in 2012 t/m 2014 met als gevolg een zwaardere taakstelling;
- de verlaging van de inwonersontwikkeling van 360 (2015) naar 250 inwoners op jaarbasis.

Voor de uitgangspunten die zijn vastgesteld voor het personeelsbudget wordt verwezen naar de Kadernota 2012 en voor de uitkomsten van de lokale benchmark 2014 naar de Kadernota 2015.

In onderstaand overzicht wordt een geactualiseerd beeld gegeven (in aantallen en financieel) van de ontwikkeling van het personeelsbudget 2016-2019 volgens de vastgestelde uitgangspunten. Tevens is voor de jaarlijkse sociale premie- en salarisontwikkeling een stijgingspercentage opgenomen van 0,5%. Dit is het percentage dat is vastgesteld in de heroverwegingsnota 2012. Op dit moment zien wij geen aanleiding om dit percentage aan te passen.

In de actualisatie van de O-norm (Overbetuwenorm) is de bovengenoemde ambitie opgenomen van -0.5 per 1.000 inwoners. Dit betekent dat onze organisatie een ambitie nastreeft van een formatieontwikkeling die plusminus 23 fte lager ligt dan de lokale benchmark. De reden voor deze ambitie is met name dat de organisatie streeft naar een zo efficiënt en effectief mogelijke formatieomvang voor onze organisatie.

In bijlage 1 van de Kadernota 2015 was de onderstaande ontwikkeling opgenomen in 2012 t/m 2015:

Jaar	1-1-2012	1-1-2013	1-1-2014	1-1-2015
Prognose aantal inwoners*	46.250	46.730	46.896	46.896
B-norm (benchmarknorm): fte per 1.000 inwoners	7,25	7,25	7,30	6,80***
Aantal fte B-norm	335	341	341	319
O-norm (Overbetuwnorm): fte per 1.000 inwoners	6,80	6,85	6,78	6,45
Aantal fte O-norm	315	320	318	303
Aantal fte werkelijk	314	314	301**	297**
Totaal verschil aantal fte B-norm t.o.v. O-norm	-20	-21	-23	-16

* In 2012 en 2013 heeft de prognose plaatsgevonden o.b.v. een inwonersgroei van 480 en in 2014 en 2015 op 360.

** De verlaging van de formatie in 2014 ten opzichte van 2013 is te verklaren door de regionalisering van de brandweer, ODRA en uitbesteding van taken. In 2015 ten opzichte van 2014 door de taakstellingen op het personeelsbudget.

*** De verlaging van de B-norm in 2015 is te verklaren door de uitkomst van de lokale benchmark in 2014.

De ontwikkeling van de formatie in 2016 t/m 2019:

Jaar	1-1-2016	1-1-2017	1-1-2018	1-1-2019
Prognose aantal inwoners*	47.158	47.408	47.658	47.908
Geactualiseerde B-norm (Benchmarknorm) o.b.v. lokale benchmark 2014: fte per 1.000 inwoners	6,85	6,85	6,85	6,88
Aantal fte B-norm	323	324	327	330
Ambitie O-norm (Overbetuwnorm) t.o.v. B-norm -0,5	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5
Geactualiseerde O-norm o.b.v. lokale benchmark 2014: fte per 1.000 inwoners	6,35	6,35	6,35	6,38
Aantal fte O-norm	299	301	303	306
Totaal verschil aantal fte B-norm t.o.v. O-norm	-24	-23	-24	-24
Toegepaste formatietoename	+2 (299-297)	+2 (301-299)	+2 (303-301)	+3 (306-303)

* De inwonersontwikkeling is met ingang van 2016 verlaagd naar 250 inwoners (i.p.v. van 360 in 2015).

De ontwikkeling personeelsbudget in 2016 t/m 2019:

Jaar	1-1-2016	1-1-2017	1-1-2018	1-1-2019
Maximale toename loonkostenbudget Zie toelichting hieronder correctie jaarschijf 2019	115.000	116.000	116.000	175.000 #
Verhoging loongerelateerde en niet loongerelateerde personeelskosten	8.000	9.000	9.000	11.000 #
Toename personeelsbudget door de sociale premie- en algemene salarisontwikkeling	85.000	85.000	86.000	86.000
Taakstelling op het personeelsbudget conform Kadernota 2015	- 50.000	- 50.000	*	-
Totale maximale toename personeelsbudget	158.000	160.000	211.000	272.000

*In 2018 is o.b.v. de Kadernota 2015 een taakstelling van toepassing van € 45.000. Deze is niet opgenomen in het overzicht omdat de taakstelling ten laste komt van de overige overheadkosten (zoals ICT, huisvesting enz.).

NB: Als financiële dekkingsmaatregel is in de meerjarenraming in jaarschijf 2019 de toename beperkt tot 2 fte's en € 116.000 loonkosten en € 9.000 voor gerelateerde bedragen (conform jaarschijf 2018). Dit is dus –naast vastgestelde taakstellingen in voorgaande jaren- een negatieve correctie op het P-budget van € 61.000 ($175.000 + 11.000 - 116.000 - 9.000$) ten opzichte van de berekening volgens de vastgestelde systematiek.

Conform één van de uitgangspunten is bij de financiële ontwikkeling van het personeelsbudget geen rekening gehouden met een eventuele bijdrage vanuit het gemeentefonds voor bijvoorbeeld loonkostenontwikkelingen die voortvloeien vanuit CAO-onderhandelingen.

3.7 Algemene uitkering

Voor deze Voorjaarsnota 2015 en Kadernota 2016 is een herberekening gemaakt van de algemene uitkering op basis van de decembercirculaire 2014 en een aantal geactualiseerde maatstaven. Hieruit vloeit een budgettair structureel nadeel voort van afgerond € 656.000. Voornaamste oorzaken van dit verschil zijn:

- het lagere aantal uitkeringsgerechtigden (is een verdeelmaatstaf van de algemene uitkering). Dit aantal is namelijk 91 lager dan waar in de berekening van de algemene uitkering voor de begroting 2015 vanuit was gegaan (peildatum voor algemene uitkering is 1-1). Dit betekent een nadeel van ca. € 428.000 (€ 4.700 per uitkeringsgerechtigde).¹ Tegenover dit nadeel staat overigens wel een voordeel op het budget voor WWB-uitkeringen (zie toelichting in Voorjaarsnota).
- de verlaging van de uitkeringsfactor met 5 punten. Dit betekent een nadeel van € 125.000.
- een lagere groei van het aantal inwoners, mede als gevolg van een kleinere stijging van het aantal (nieuwbouw)woningen. Dit leidt tot een nadeel van € 90.000.
- enkele overige verschillen van per saldo € 13.000

Wat nog niet in de decembercirculaire 2014 was verwerkt, zijn de financiële consequenties van de 2e fase groot onderhoud gemeentefonds. De verwachte structurele consequenties hiervan zijn voor onze gemeente uitermate positief. In totaal zal het gaan om een structurele toevoeging aan onze algemene uitkering van € 760.000. Dit bedrag wordt in twee stappen toegevoegd en wel m.i.v. 2016 50% en in 2017 het volledige structurele voordeel. Dit is ook op deze wijze verwerkt in de meerjarenraming.

¹ Verlaging of verhoging van het aantal WWB-ers leidt niet direct tot een verlaging of verhoging van de netto-lasten voor de gemeente. De volgende onderdelen zijn namelijk bepalend voor die netto lasten, waarbij verschillende data en ontwikkelingen bepalend zijn:

- voor de WWB-uitgaven van de gemeente is het gemiddelde aantal WWB-ers over het gehele jaar bepalend.
- voor de verdeelmaatstaf "uitkeringsgerechtigden" van de algemene uitkering is o.a. het werkelijke aantal WWB-ers op 1 januari bepalend en
- voor de rijksuitkering BUIG de macro-aantallen, dus de landelijke ontwikkeling.

Zo kan het voorkomen dat vermindering van het aantal WWB-ers direct aan het begin van het jaar financieel nadelig kan zijn voor de gemeente door een fors lagere algemene uitkering. Pas na afloop van het jaar, na definitieve vaststelling van o.a. de rijksvergoeding, kan beoordeeld worden wat de werkelijke ontwikkeling van de netto-last is.

Wij wijzen er nadrukkelijk op dat dit grote voordeel nog niet definitief is. Er kunnen nog verschuivingen plaatsvinden en ook kan er mogelijk nog gesleuteld worden aan de overgangsregeling. Naar verwachting zullen in de meicirculaire 2015 de definitieve bedragen per gemeente worden gepubliceerd.

4. Voorjaarsnota 2015

4.1 Voortgang uitvoering vastgesteld beleid/uitvoeringsagenda

In september vorig jaar hebben wij de Uitvoeringsagenda (UA) 2014-2018 opgesteld. In deze agenda geven wij aan hoe en wanneer we de speerpunten uit het coalitieprogramma de komende jaren uitvoeren. Ook de taakstellingen (ombuigingsopdrachten) uit de Kadernota / begroting 2015 en de belangrijkste opgaven op het gebied van dienstverlening, organisatieontwikkeling en bedrijfsvoering zijn in de UA opgenomen. Elk kwartaal monitoren we de voortgang van deze UA.

In bijlage V hebben we een samenvatting van de recent opgestelde monitoring toegevoegd. Daarin treft u naast diverse beleidsinhoudelijke zaken ook informatie aan over onze werkzaamheden die gericht zijn op het verder professionaliseren van onze bedrijfsvoering. Voor nadere informatie verwijzen wij u naar genoemde bijlage.

4.2 Decentralisaties

Onlangs hebben we de eerste raadsmonitor sociaal domein opgesteld. Deze monitor is toegelicht op de politieke avond van 19 mei 2015. Op bijlage IV is een samenvatting van die raadsmonitor opgenomen. In deze samenvatting treft u een beschrijving aan van de inhoudelijke voortgang van het sociaal domein met daarin de belangrijkste bevindingen van het eerste kwartaal van 2015.

4.3 Financiële mutaties 2015

In dit onderdeel lichten wij de ontwikkelingen op enkele belangrijke onderdelen van het exploitatie-deel van de Programmabegroting 2015 toe, zoals de algemene uitkering, rente, etc..

Indien uit die ontwikkelingen financiële mutaties 2015 voortvloeien van minimaal € 50.000 zijn deze hieronder vermeld en worden deze verwerkt in de begrotingswijziging die hiervan zal worden gemaakt.

Verder besteden wij aandacht aan de doorwerking van structurele mutaties 2015 naar jaarschijf 2016 van het meerjarenperspectief van deze Kadernota (hierbij ook mutaties lager dan € 50.000).

a. Algemene uitkering

Zie toelichting in deze Kadernota onder 3.7

Het structurele nadeel op de algemene uitkering in 2015 bedraagt € 656.000.

b. Rente

Voor deze Voorjaarsnota is er een renteanalyse gemaakt van voor- en nadelen op dit moment op de diverse rente-onderdelen ten opzichte van de ramingen in de begroting 2015, inclusief de daarin opgenomen voordelige structurele stelpost van € 825.000.

De conclusie op basis van die analyse is dat de geraamde voordelige stelpost gehaald zal worden en dat er per saldo op dit moment geen voor- en of nadelen te melden zijn, met uitzondering van het volgende budgettaire voordeel.

Ten opzichte van de begroting is de totale omvang van de voorzieningen, waarvan de rente ten gunste van de exploitatie komt, toegenomen met afgerond € 6,6 miljoen (exclusief de voorziening riolering, waarvan de rente ten gunste van dit specifieke product blijft). Met name betreft dit een toename van voorzieningen voor verliezen grondexploitatie. Over de voorzieningen wordt 4,5% rente ten gunste van exploitatie gebracht, hetgeen dus een voordeel is. Omdat de voorzieningen hoger zijn dan geraamd zijn ook de rente-inkomsten hoger. Het gaat om een eenmalig voordeel van afgerond € 300.000.

We hebben dit voordeel als eenmalig beschouwd en niet structureel, omdat de verwachting is dat de totale omvang van de voorzieningen ook weer zal afnemen door inzet daarvan voor afboeking van verliezen, e.d..

We gaan in de loop van dit jaar een onderzoek uitvoeren naar een mogelijke verlaging van de rentepercentages op begrotingsbasis en naar een ander systeem van rentetoerekening.

c. Personeelsbudget: loonkosten- en sociale premieontwikkeling

Het in de begroting 2015 opgenomen personeelsbudget bedraagt € 18.722.000 waarvan € 17.020.000 aan loonkosten. Dat is gebaseerd op 297 FTE en het salarisspeil van 1-7-2014. Voor salaris- en premieontwikkeling was rekening gehouden met een stijging van 0,5%. Op basis van het CAO-akkoord 2013-2015 zijn de structurele loonkosten verhoogd door een salarisverhoging (1% per 1 oktober 2014 en € 50 bruto per maand per 1 april 2015). Aan de andere kant zijn in 2015 de sociale premies verlaagd ten opzichte van 2014. Met name de pensioenpremies laten een ruime verlaging zien. De verlaging van de sociale premies in relatie tot de verhoging van de loonkosten (incl. de daarvoor al begrote bedragen) laat per saldo een gering verschil zien ten opzichte van het personeelsbudget 2015. Gezien dit geringe verschil is er op dit moment geen aanleiding om een voor- of nadeel te melden.

d. Presikhaaf Bedrijven

Voor 2015 een eenmalig nadeel van € 69.000.
Zie eerdere toelichting onder 3.4-b.

e. Doorwerking naar 2015 van per saldo voordelen uit jaarrekening 2014

In de jaarrekening 2014 is toegelicht dat diverse mutaties structureel doorwerken naar 2015 en waarmee in de begroting 2015 nog geen rekening is gehouden. Per saldo gaat het om een structureel voordeel van afgerond € 34.000. Een specificatie van dit bedrag is voorin de Jaarstukken 2014 opgenomen.

f. Overige mutaties

Hieronder tot slot van dit onderdeel nog enkele overige mutaties 2015.

Toelichting	Voordeel	Nadeel
Opvang zwerfdieren Per 1 januari 2015 is de dierenambulance Midden-Betuwe opgeheven. Deze organisatie kon niet meer voldoen aan wettelijke eisen. De gemeente heeft een wettelijke plicht om gevonden dieren op te vangen. Er is eigenlijk maar één mogelijkheid om over te stappen naar een andere erkende organisatie (Stichting Dierentehuis Arnhem). De kosten voor de opvang nemen toe. Tevens is de verwachting dat ook het aantal op te vangen dieren zal toenemen. Op basis van geraamde aantallen op te vangen dieren en ambulanceritten bedragen de kosten € 50.000 per jaar. Dit betekent ten opzichte van de huidige raming van € 20.000 een extra <u>structureel</u> last van € 30.000.		30.000
Leges vergunningen Wij hebben besloten geen leges meer te heffen voor terras-, evenementen- en loterijvergunningen om hiermee tegemoet te komen aan lokale ondernemers, verenigingen en instellingen. Dit betekent een <u>structureel</u> lagere opbrengst van afgerond € 13.000.		13.000
Bijstandsuitkeringen Op basis van actuele gegevens moet het aantal geraamde bijstandsgerechtigde WWB over 2015 (gemiddelde van 1-1 t/m 31-12) verlaagd worden met 56 (van 575 naar 519). In de begroting 2015 is als gevolg van onder andere de introductie van de kostendelersnorm het gemiddeld uitkeringsbedrag verlaagd van € 14.300 naar € 13.400. De effecten van deze verlaging zullen echter als gevolg van overgangsregelingen pas vanaf juli 2015 zichtbaar worden. In dit lopende jaar 2015 kan het budget uitkeringen algemene bijstand met 200.000 worden verlaagd. De bijdrage van het Rijk kan op basis van de actuele gegevens per 24 april 2015 met een bedrag van afgerond € 23.000 positief worden bijgesteld (van € 7.609.133 naar € 7.632.117). In de meerjarenraming bij deze Kadernota is al rekening gehouden met een <u>structureel</u> effect in 2016 op basis van de doorwerking van deze actuele gegevens (€ 291.000, hoger voordeel gelet op volledig jaar verlaging). Zie ook de toelichting en voetnoot bij 3.7 algemene uitkering.	223.000	
Diverse overige eenmalige mutaties van per saldo (o.a. het slopen van het semipermanente lokaal De Drieluik, wachtgeld muziekschool en enkele budgettaire neutrale mutaties).		41.000
Totale voor- en nadelen	223.000	84.000

Per saldo een voordeel van € 139.000

Recapitulatie mutaties Voorjaarsnota 2015

In de vastgestelde Programmabegroting 2015 werd nog uitgegaan van een positief begrotingssaldo van **€ 227.000**

Hierop hebben eind 2014/begin 2015 de volgende mutaties plaatsgevonden:

Structurele doorwerking mutaties uit Najaarsnota 2014

In de Programmabegroting 2015 is toegelicht dat daarin nog geen rekening gehouden kon worden met de structurele doorwerking van mutaties uit de Najaarsnota 2014.

In totaal gaat het om een structureel voordeel van **+ 261.000**
(wordt nu verwerkt in de begrotingswijzing van deze Voorjaarsnota 2015)

Bij de 2e begrotingswijziging 2015 zijn de structurele lasten van de P&R-garage van geraamd ten laste van het begrotingsoverschot van € 227.000 **- 206.000**

Bovenvermelde twee mutaties hebben wij al wel eerder toegelicht.
(tijdens infobijeenkomst 14-10-2014; zie onder 3.2)

Overige in deze Voorjaarsnota toegelichte mutaties:

a. structureel nadeel Algemene Uitkering 2015	- 656.000	
b. rentevoordeel	+ 300.000	
c. salarissen	--	
d. aanvullend nadeel 2015 Presikhaaf	- 69.000	
e. structureel voordeel uit Jaarstukken 2014	+ 34.000	
f. overige mutaties 2015 van per saldo een voordeel	<u>+ 139.000</u>	
Per saldo een nadeel van		- 252.000
Verwacht voordelig rekeningsaldo 2015		<u>€ 30.000</u>

In de begrotingswijziging die zal worden gemaakt n.a.v. deze Voorjaarsnota 2015 (onderdeel van deze Kadernota) zullen bovenvermelde mutaties worden verwerkt in de begroting 2015 en ontstaat er dus een verwacht voordelig rekeningsaldo 2015 van € 30.000.

4.4 Doorwerking naar 2016

Om het meerjarenperspectief 2016-2019 voor de Kadernota te kunnen opstellen, moeten we bepalen welke mutaties van deze Voorjaarsnota structureel doorwerken naar jaarschijf 2016 van dat perspectief. Hiervoor is het volgende overzicht opgesteld, waarin dus de eenmalige mutaties 2015 buiten beschouwing zijn gelaten.

Doorwerking positief begrotingssaldo 2015 van	€ 227.000
- structurele doorwerking mutaties uit Najaarsnota 2014	+ 261.000
- structurele lasten van de P&R-garage van	- 206.000

Overige in deze Voorjaarsnota toegelichte mutaties:

- structureel nadeel Algemene Uitkering 2015	- 656.000	
- structureel voordeel uit Jaarstukken 2014	+ 34.000	
- structurele deel van de overige mutaties	<u>- 43.000</u>	
Per saldo een nadeel van		- 665.000
Structureel nadeel uit 2015 dat doorwerkt naar 2016		<u>- 383.000</u>

Dit nadeel is als startpunt verwerkt in het meerjarenperspectief van deze Kadernota.

4.5 Actuele ontwikkelingen paragrafen: weerstandsvermogen en AR

In de begroting zijn de zeven verplichte paragrafen opgenomen. In de Voor- en Najaarsnota rapporteren wij altijd over de belangrijkste ontwikkelingen in die paragrafen.

Inmiddels zijn de Jaarstukken 2014 opgesteld, waarin de meest actuele versies van de paragrafen zijn opgenomen. Op basis hiervan is er voornamelijk een belangrijke ontwikkeling te constateren in de Paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing, die we hieronder kort toelichten.

Uit de Paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing bij de begroting 2015 waren de kwalificaties van het weerstandsvermogen als volgt

- het eenmalige weerstandsvermogen: redelijk goed
- het structurele weerstandsvermogen: niet zonder zorgen en aanleiding tot actie en waakzaamheid.

In deze Voorjaarsnota kunnen wij t.o.v. van de begroting 2015 de volgende ontwikkelingen vermelden:

- Het eenmalige weerstandsvermogen is minder positief dan in begroting 2015 door o.a. de volgende mutatie in de Jaarstukken 2014:
 - een aanzienlijke verlaging van de algemene reserve met € 11 miljoen t/m 2019 (maar ook afname risico's)

In de Jaarstukken 2014 is het eenmalige weerstandsvermogen daarom gekwalificeerd als: nog niet voldoende en reden tot waakzaamheid en terughoudendheid met het aangaan van nieuwe verplichtingen. Dit is ook de actuele kwalificatie op dit moment.

Hierbij wijzen wij er wel op dat de algemene reserve in de jaarstukken is ingezet voor het afbouwen van diverse grote risico's. Ons uitgangspunt is ook om financiële nadelen indien mogelijk direct op te lossen en problemen niet naar de toekomst te schuiven.

Verder is in de jaarstukken geen rekening meer gehouden met een bedrag aan stille reserves. Zuiver rekenkundig is er dus wel sprake van een lagere kwalificatie van het eenmalige weerstandsvermogen, maar in werkelijkheid is er ten opzichte van situatie in de begroting 2015 geen sprake van een ingrijpende verslechtering van de situatie.

Wel moet er voorzichtig worden omgegaan met de algemene reserve, die op dit moment relatief laag is, namelijk afgerond € 3,4 miljoen (stand begin 2015). Indien hierop binnenkort nogmaals een groot beslag gelegd zou moeten worden, komt de bodem in zicht en zijn er in principe geen eenmalige opvangmogelijkheden meer.

In onderstaande tabel is de ontwikkeling van de algemene reserve volgens de begroting 2015 weergegeven en de geactualiseerde cijfers (per 1-1 van elk jaar x € 1.000).

Jaar	Begr. 2015	Actueel
2015	6.802	3.402
2016	7.849	1.756
2017	7.996	2.119
2018	17.480	6.621
2019	18.573	7.211

Belangrijkste oorzaken van de verlaging met afgerond € 11,4 miljoen:

• nadelen grondexploitatie 2014 (met name Elst Centraal)	€ 5,6 miljoen
• vertraging afwikkeling (winstneming) complex Poort van Midden Gelderland Zuid (voordeel valt nu buiten planperiode t/m 2019)	€ 4,6 miljoen
• lager rentetoevoegingen door lagere saldi en overige mutaties/afrondding	€ 1,2 miljoen
Totaal	€ 11,4 miljoen

Bij de Kadernota 2015 heeft uw raad o.a. besloten om uitvoering te geven aan het “Stappenplan verbetering Algemene Reserve”. In de Programmabegroting 2015 is een meerjarenoverzicht van de Algemene Reserve opgenomen, waarin al enkele voorstellen uit Stappenplan waren verwerkt. In bijlage VI van voorliggende Kadernota treft u een actualisatie van dit Stappenplan aan. Tevens vindt u in die bijlage het geactualiseerde verwachte meerjarig verloop van de Algemene Reserve waarvan de saldi zijn opgenomen in bovenstaande tabel.

b. Het structurele weerstandsvermogen verbeterd t.o.v. de begroting 2015

In de Programmabegroting 2015 hebben wij het structurele weerstandsvermogen gekwalificeerd als

“niet zonder zorgen en aanleiding tot actie en waakzaamheid”.

Het structurele weerstandsvermogen heeft zich in deze Kadernota positief ontwikkeld. Er is namelijk sprake van een sluitend meerjarenperspectief. Omdat er toch nog onzekerheden zijn o.a. rond de ontwikkeling van de algemene uitkering (meicirculaire en overgangsregeling voordeel groot-onderhoud gemeentefonds) en de baatbelasting nutsleidingen, blijft er waakzaamheid geboden. Ook streven wij naar een verdere verbetering van de structurele buffer.

Daarom handhaven wij in deze Kadernota de eerder vermelde kwalificatie van het structurele weerstandsvermogen.

Bijlagen

Bijlage I-A PNL 2016-2019 geactualiseerde bestaande posten

Nr.	Omschrijving	Team	Jaar uitv.	Invest. eenm. BCF	Reserves e.d.	Derden / grondexpl.	Netto inv. eenmalig	Expl. last	Afschr. term.	Lasten 2016	Lasten 2017	Lasten 2018	Lasten 2019
	Programma 1. Openbare orde en veiligheid												
	-												
	Programma 2. Verkeer, vervoer en Waterstaat												
	1. Openbare verlichting												
a.	2016 investeringen armaturen	TBV	2016	194.986			194.986		20	7.495	7.495		
b.	2016 investeringen masten	TBV	2016	245.147			245.147		40	6.661	6.661		
c.	Verlaging onderhoud	TBV	2016					-18.737		-18.737			
	2. Vogelbuurt Driel												
a.	Vogelbuurt Driel 2016	TBR	2016	233.000			233.000		20	8.956	8.956		
b.	Vogelbuurt Driel 2017	TBR	2017	233.000			233.000		20		8.956	8.956	
	3. Vervanging asfalttribelstroken												
a.	Weteringsewal tussen A50 en Slopsestraat	TBV	2016	211.600			211.600		20	8.134	8.134		
	Programma 3. Economische zaken												
	-												
	Programma 4. Onderwijs												
	4. Onderwijshuisvesting												
a.	Uitbreiding inrichting basisschool De Vallei - 2016	TBR	2016	26.301			26.301		10	1.662	1.662		
	Programma 5. Cultuur en recreatie												
5.	MFC Herveld	TPR	2016	4.000.000			4.000.000		40	108.687	108.687		
	Programma 6. Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening												
6.	Voorbereidingskosten 3 decentralisaties												
	Terugstorting algemene reserve												
a.	Terugstorting 2016	Div	2016	-456.000	-456.000								
b.	Terugstorting 2017	Div	2017	-456.000	-456.000								
	Programma 7. Volksgezondheid en milieu												
7.	Deelname ODRA												
a.	Deelname ODRA 2016 (netto)	TVG	2016	43.231	43.231								
b.	Deelname ODRA 2017 (netto)	TVG	2017	0	0								
	Programma 8. Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting												
8.	Extra ambities realisatie wandelroutes	TOW	2016	50.000	50.000								
	Programma 9. Financiën en bedrijfsvoering												
9.	Nieuwe I&A-beleidsplan												
a.	Vervangingsinvesteringen hardware 2016	TIF	2016	262.142			262.142		5	29.857	29.857		
b.	Vervangingsinvesteringen hardware 2017	TIF	2017	57.076			57.076		5		6.501	6.501	

[illegible]

= gearceerde posten zijn gewijzigd t.o.v. Programmabegroting 2015

Algemene reserve 2016:	-287.769
Algemene reserve 2017:	-381.000
Algemene reserve 2018:	75.000
Algemene reserve 2019:	0

-593.769

Bijlage I-B PNL 2016-2019 aanvullende posten

Nr.	Omschrijving	Team	Jaar uitv.	Invest. eenm. BCF	Reserves e.d.	Derden / grondexpl.	Netto inv. eenmalig	Expl. last	Afschr. term.	Lasten 2016	Lasten 2017	Lasten 2018	Lasten 2019
	Programma 1. Openbare orde en veiligheid												
-													
	Programma 2. Verkeer, vervoer en Waterstaat												
1.	Fietsviaduct A325												
a.	investering	TBR	2016	1.608.350		1.608.350	0				1.600		
b.	beheerskosten												
	Programma 3. Economische zaken												
-													
	Programma 4. Onderwijs												
2.	Uitbreiding 1e inrichting basisschool De Vallei	TBR	2017	24.423			24.423		10		1.544	1.544	
3.	Bijdrage locatie Elst SBO De Vlinderboom	TBR	2016	16.200	16.200								
4.	Uitbreiding huisvesting Lyceum Elst *	TBR	2016	207.016			207.016		35	11.856			
5.	Constructiefout dak Klimboom	TBR	2016	33.959			33.959		25	1.145	1.145		
6.	Huisvesting OBC												
a.	Huisvesting OBC schoolgebouw	TBR	2017	5.344.400			5.344.400		25		180.211	180.211	
b.	Uitbreiding 1e inrichting	TBR	2017	96.886			96.886		10	6.122	6.122	6.122	
c.	Huisvesting OBC gymzaal	TBR	2017	700.000			700.000		25	23.604	23.604	23.604	
7.	Stimulering inhoud. samenw. brede school: bijdr. 2016	TBR	2016	32.000	32.000								
	Programma 5. Cultuur, sport en recreatie												
8.	Cofinanciering lift Theater De Kik	TBR	2016	50.000	50.000								
	Programma 6. Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening												
9.	Kernestafette												
a.	Kernestafette speerpunt 1 en 7 2016	TBR	2016	35.000	35.000								
b.	Kernestafette speerpunt 1 en 7 2017	TBR	2017	25.000	25.000								
	Programma 7. Volksgezondheid en milieu												
-													
	Programma 8. Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting												
-													
	Programma 9. Financiën en bedrijfsvoering												
10.	Nieuwe I&A-beleidsplan												
a.	Vervangingsinvesteringen hardware 2018 (overige)	TIF	2018	265.764			265.764		5			30.270	30.270
b.	Vervangingsinvesteringen hardware 2018 (smartphones)	TIF	2018	117.983			117.983		3			42.919	42.919
	<i>Dekking ten laste van vrijval kapitaallasten van de aanschaf van de smartphones in 2015</i>												
c.	Vervangingsinvesteringen hardware 2019	TIF	2019	342.997			342.997		5			-42.919	39.066
	Programma 10. Algemeen bestuur												
-													
				8.899.978	158.200	1.608.350	7.133.428	0		13.001	214.226	241.751	69.336

* omdat investering al in 2011 is gedaan, is een afschrijvingstermijn van 35 jaar (i.p.v. 40 jaar) gehanteerd. Kapitaallasten zijn niet verdeeld over 2 jaar omdat de investering dus al heeft plaats gevonden.

Algemene reserve 2016:
Algemene reserve 2017:
Algemene reserve 2018:
Algemene reserve 2019:

133.200
25.000
0
0
158.200

Toelichtingen aanvullende PNL-posten 2016-2019 van bijlage I-B

1. Fietsviaduct 325

Met de aanleg van een fietsviaduct over de A325 ontstaat er een veilige en conflictvrije aansluiting tussen de bestaande vrij liggende fietspaden langs de Bemmelseweg en de Kattenlegger. De Stadsregio en de Provincie stellen zeer waarschijnlijk ieder een bedrag van € 850.000 beschikbaar. Mocht de beslissing hierover negatief uitvallen dan stellen we voor het project niet uit te voeren. Voor het jaarlijks onderhoud dient structureel een bedrag van € 1.600 beschikbaar gesteld te worden. Voor het groot onderhoud moet rekening gehouden worden met een bedrag van € 25.000 na 25 jaar en een bedrag van € 105.000 na 30 jaar.

2. Uitbreidingen 1e inrichtingen basisschool De Vallei

Basisschool De Vallei is per 1 augustus 2014 in Overbetuwe gestart. De school is al bekostigd voor 70 leerlingen. Dit was het aantal dat ingeschreven stond op 1-10-2014.

Voor uitbreidingen is de op één na laatste teldatum bepalend. Bij startende scholen kijken we echter ook naar het werkelijke leerlingenaantal. De school is tussen oktober 2014 en februari 2015 gegroeid met 39 leerlingen. In het schooljaar 2015/2016 starten wederom 36 leerlingen. Vooralsnog vragen wij geen geld aan voor uitbreiding in 2018. Dit kan in 2017 bijgesteld worden aan de hand van de dan bekend gegevens over leerlingaantallen.

3. Bijdrage locatie Elst SBO De Vlinderboom

SBO De Vlinderboom heeft een dislocatie in Elst die dreigde te verdwijnen. De leerlingen zouden dan via leerlingenvervoer naar Bommel moeten reizen. De kosten daarvan zouden ook voor rekening van de gemeente komen. Via het collegebesluit 15bw000145 (14 april 2015) heeft het college besloten om voor een periode van 2 schooljaren een bedrag van € 16.200 beschikbaar te willen stellen zodat de locatie in Elst behouden blijft.

4. Uitbreiding huisvesting Lyceum Elst

Quadraam heeft in 2011 voor Lyceum Elst een deel van de permanente huisvesting voorgefinancierd; het aantal m2 dat nodig is voor 100 leerlingen. In 2011 is afgesproken dat op het moment er meer dan 400 HAVO/VWO-leerlingen zijn, de gemeente de voorfinanciering naar rato terugbetaald op basis van de nu geldende normbedragen. Op de teldatum 1-10-2014 waren er 429 HAVO-VWO leerlingen. Dat betekent dat wij 29/100e deel van de gedane investering terugbetalen. Voor 2017 geldt het leerlingenaantal op 1-10-2015 als maatgevend getal. Dit getal is nog niet bekend, vandaar een PM post.

5. Constructiefout dak Klimboom

Stisamo, het schoolbestuur van De Klimboom is van mening dat er een constructiefout zit in het dak, waardoor er sprake is van veel lekkages. De onderbouwing hiervan is recentelijk ontvangen, maar is nog niet beoordeeld. Bij constructiefouten is het nodig het verband tussen onderhoud (verantwoordelijkheid van schoolbestuur) en de veronderstelde constructiefout (en de herstelkosten) te onderzoeken. Daarvoor is nog onvoldoende tijd geweest. Afhankelijk van die beoordeling kan het zijn dat deze post vervalt of verandert. Omdat het niet om een klein bedrag en mogelijk een wettelijke verplichting gaat, hebben we deze post wel opgenomen. Als er sprake is van een constructiefout, is de gemeente verantwoordelijk voor het bekostigen van het herstel.

6. Huisvesting OBC schoolgebouw en gymzaal

Naar aanleiding van het onderzoek naar huisvesting van het OBC is het uitgangspunt semipermanente/modulaire bouw voor 625 leerlingen in 2017. Ook is het nodig om vervangende nieuwbouw voor de gymzaal te realiseren. Voor de inrichting kan de school aanspraak maken op uitbreiding van de 1e inrichting naar het aantal m² dat nodig is voor 625 leerlingen. Er zijn meerdere locatie onderzocht en twee opties benoemd. Deze locaties hebben verschillende kosten die nog niet in beeld zijn gebracht. De locatiekosten zijn daarom als PM-post opgenomen. Het OBC wil een bijdrage leveren aan de huisvesting. Omdat daar nog geen definitieve afspraken over zijn gemaakt, is dit nog opgenomen als PM-post. Ook zijn er nog geen afspraken gemaakt over de inrichtingskosten van de gymzaal. Omdat er sprake is van vervangende nieuwbouw, is er geen sprake van een 'eerste inrichting'. Die is ooit al bekostigd, en de school ontvangt gelden voor de vervanging van materialen.

7. Stimulering inhoudelijke samenwerking brede school

De subsidies voor inhoudelijke samenwerking binnen de brede scholen zijn sinds 2008 ingezet. Per 2013 is de subsidiestroom gesplitst in een activiteitsubsidie en een subsidie voor een procesbegeleider. Wij stellen voor om ook voor 2016 (schooljaar 2016-2017) deze middelen beschikbaar te stellen.

Voor de brede schoolpartners is de combinatie van subsidie voor de activiteiten én voor de procesbegeleider van belang voor de voortgang van de inhoudelijke samenwerking. De subsidie voor activiteiten is een borging voor continuering van die samenwerking; activiteiten zijn een duidelijk bindend middel voor alle partners van de brede school. Het is nu zaak om de hernieuwde start van de brede school gedachte met een procesbegeleider in een tweede jaar verder uit te rollen en een goed beeld te krijgen van de kansen en bedreigingen die er voor de brede scholen bestaan. In het laatste kwartaal van 2015 evalueren we beide subsidiestromen; de brede school activiteiten en de brede school procesbegeleider. Op basis daarvan kunnen we beslissen of eventuele voortzetting gewenst is.

8. Cofinanciering lift Theater De Kik

De stichting Theater de Kik heeft een subsidieaanvraag ingediend voor de verbetering van enkele voorzieningen in het theater aan de Dorpsstraat te Elst. Vooral de bereikbaarheid van de zaal is een punt van zorg (momenteel via een zeer steile trap) maar ook de klimaatbeheersing is een belangrijk verbeterpunt. Met de initiatiefnemers is een gesprek geweest waarin zij aangaven dat de belangstelling voor het theater in Elst nog steeds groeiende is en er regelmatig sprake is van een "uitverkocht huis". De totale kosten worden begroot op ongeveer € 105.000. Door veel zelfwerkzaamheid en de inzet van een groot aantal vrijwilligers denken zij de kosten echter belangrijk te kunnen drukken. Zij vragen ook nog bij andere instanties nog een financiële bijdrage aan. Voor cofinanciering van een lift is een bedrag van € 50.000 op het PNL opgenomen..

9. Kernenestafette

Het college van B&W heeft in het coalitieprogramma als eerste speerpunt het volgende omschreven: 'Behouden van levendige dorpen met een duidelijk eigen karakter en identiteit, door voorziening op maat te bieden in relatie tot de DOP's.' De ervaringen van de afgelopen anderhalf jaar in Zetten, waarbij bewoners en stakeholders zich hebben verenigd als 'belangengroep' voor de toekomst van Zetten, willen we initiëren in de andere kernen van de gemeente. In deze succesvol gebleken aanpak hebben de bewoners de regie over wat zij van belang vinden voor de levendigheid van hun kern, zonder dat dit resulteert in nieuwe 'wensenlijstjes' voor de gemeente.

Kernenestafette

Voor het 'ophalen van de sociale agenda', leggen we het initiatief bij de dorpen zelf. De gemeente pakt daarbij de rol van genodigde: luisteren naar wat bewoners samen hebben bedacht om hun dorpen levendig te houden c.q. te maken en op basis van concrete vragen waar nodig te faciliteren. Daarvoor bestaat geen blauwdruk, de gemeente en haar bewoners gaan het samen uitvinden. En dat zijn we al aan het doen, in Randwijk en Zetten. Juist deze ervaring leidt tot een voorstel om in twee jaar tijd alle Overbetuwse kernen zichzelf en hun concrete plannen te laten presenteren in een estafette benadering, zodat de kernen van elkaar kunnen leren en de werkorganisatie ervaring kan opdoen in het samenwerken met bewoners. Om te komen tot een eerlijke verdeling, willen wij op korte termijn (voor de zomer) een startbijeenkomst voor alle kernen te organiseren, waarbij het principe van de estafette wordt uitgelegd en de vertegenwoordigers van de kernen vervolgens aan de slag gaan om zelf te beoordelen of zij de motivatie en het draagvlak hebben om mee te doen in de estafette.

Kosten kernenestafette

Voor 2015 is budget geborgd. Voor 2016 en bij doorloop van de estafette in 2017, moet binnen de begroting ruimte worden gecreëerd van circa € 60.000 (éénmalig) voor de begeleiding van deze trajecten. In 2016 loopt het proces van de eerste 3 kernen door en starten de volgende 3 kernen. De kosten voor de procesbegeleiding in dat jaar zijn € 35.000. In 2017 loopt het proces van de laatste 3 kernen door. De kosten voor de procesbegeleiding in 2017 zijn € 25.000.

NB. Er is geen provinciale subsidie (meer) beschikbaar die kan worden toegerekend aan dit thema. Wel verwachten wij mogelijkheden na het aantreden van het nieuwe college van Gedeputeerde Staten.

10. Nieuwe I&A-beleidsplan

a. t/m c. Vervangingsinvesteringen hardware

Aan het PNL worden nieuwe jaarschijven 2018 en 2019 toegevoegd, uitgaande van de aangeschafte hardware in 2013 en 2014.

Het investeringsplan is nagelopen op noodzakelijkheid van de vervangingen. Daaruit bleek dat sommige investeringen kunnen worden uitgesteld. In de lijst zijn alleen die mutaties opgenomen voor zover deze twee jaar of meer kunnen worden uitgesteld.

Vanaf 2016 is een vast bedrag toegevoegd voor implementatiekosten en consultancy.

Het bedrag voor de vervanging van de smartphones is gebaseerd op de huidige aanschaffingsprijzen. Indicatie bedrag voor de investeringen 2018 € 383.747 en 2019 € 342.997.

Bijlage II Inventarisatie Taskforce for money

Besparingspotentieel vanuit factsheets januari 2014		Jaar van realisatie				Opmerking
Thema	Besparingspotentieel incidenteel	structuureel	2016	2017	2018	2019
Peuterspeelzalen Omvormen peuterspeelzalen naar peuteropvang		150.000		50.000	50.000	50.000
		150.000	0	50.000	50.000	50.000
subtotaal						
Overige (nieuwe) voorstellen april 2015						
Taakstelling inkomstenverhogende maatregelen en verbetering budgetbeheer	Besparingspotentieel incidenteel	structuureel	2016	2017	2018	2019
		100.000	100.000			
subtotaal		100.000	100.000	0	0	0
Voorstellen nav nadere analyse rekeningresultaat 2014						
1 Vervoer en hulpmiddelen gem.werf, exploit.voordeel per saldo	Besparingspotentieel incidenteel	structuureel	2016	2017	2018	2019
		30.000	30.000			
2 Verlagen budget oplossen kleine verkeersknelpunten		10.000	10.000			
		11.000	11.000			
3 Bijstelling exploitatie De Wieden						
		15.000	15.000			
4 Hogere raming opbrengst grondverkoop						
		185.000	185.000			
5 Verlagen storting onderhoudsvoorziening gem.gebouwen						
		20.000	20.000			
6 Aframen dotatie BR vervanging materiaal openbare werken		32.000	32.000			
		43.000	43.000			
7 Lagere lasten leningen Bbz (bedrijfskredieten zelfst.)						
		53.000	53.000			
8 Lagere bijdrage Collectief Vraagafhankelijk Vervoer						
9 Lagere uitgaven collectief vervoer						
subtotaal		399.000	399.000	0	0	0
Totaal		649.000	499.000	50.000	50.000	50.000

Bijlage III Meerjarenraming 2016-2019

Algemeen

Deze meerjarenraming geeft de verwachte begrotingssaldi in jaren 2016 t/m 2019. Het merendeel van de uitgangspunten is ongewijzigd overgenomen uit de meerjarenraming bij de begroting 2015. Enkele uitgangspunten die zijn aangepast en/of waarbij ontwikkelingen te melden zijn, lichten wij hieronder toe.

Toename aantal woningen

In de vorige begrotingen is een gemiddeld aantal nieuwbouwwoningen van 180 per jaar gehanteerd.

Op basis van de nieuwe Woningbouwmonitor van begin dit jaar dient dit aantal te worden verlaagd, hetgeen hieronder wordt toegelicht (uit toelichting Team Ontwikkeling).

Het blijkt ieder jaar moeilijker te worden om een enigszins realistische inschatting te maken van het aantal opleveringen per jaar. Dit komt omdat de woningmarkt nog steeds lastig is en omdat de demografische groei richting 2030 langzaam minder wordt. Aan de andere kant zien we in Overbetuwe nog wel steeds een relatief grote woningbehoefte.

Mits de juiste woning, op de juiste plek en op het juiste moment. We zien de laatste jaren dan ook steeds meer projecten waarin gaandeweg herprogrammering of fasering in tijd plaatsvindt (op basis van hoe woningen in de markt liggen).

Hieronder een globale (voorzichtige) inschatting van de opleveringen in de komende drie jaar.

2015: 185 opleveringen

2016: 147 opleveringen

2017: 115 opleveringen

In 2014 zijn slechts 36 woningen opgeleverd en gereed gemeld zijn. Tegenover een planning van 265 woningen voor dat jaar. Een gigantisch verschil dus, hetgeen ook aangeeft hoe moeilijk het is om een betrouwbare prognose te maken in deze omstandigheden. Tevens zijn er eind 2013 relatief veel woningen gereed gemeld zijn. Wellicht wordt een groot deel van de woningen die voor 2014 op de planning stonden in 2015 gereed gemeld.

Gelet op bovengeschetste ontwikkeling adviseert Team Ontwikkeling voor de komende jaren voor het te hanteren gemiddelde aantal nieuwbouwwoningen voor de volgende voorzichtige insteek:

- Het t/m de begroting 2015 gehanteerde gemiddelde van 180 per jaar te verlagen naar 125.

Toename aantal inwoners

In voorgaande meerjarenramingen is voor de toename van de aantallen woningen en inwoners het verhoudingscijfer 1 : 2 toegepast. Per nieuwe woning neemt het aantal inwoners dus gemiddeld met 2 toe. Dit is per jaar $2 \times 125 = 250$ (was voorheen dus $2 \times 180 = 360$).

Op de volgende bladzijde treft u het cijfermatige deel van deze meerjarenraming aan en op de pagina's daarachter korte toelichtingen op de diverse onderdelen.

Meerjarenperspectief 2016-2019	2016 (€)	2017 (€)	2018 (€)	2019 (€)
I. Nadelen (-):				
1. Afval/riolering: 100% kostendekkend	0	0	0	0
2. Financiële ruimte voor afwijking nullijn	-138.000	-138.000	-138.000	-138.000
<u>3. Van de nullijn uitgezonderde onderdelen:</u>				
a. Ontwikkeling Personeelsbudget:				
- jaarlijkse verhoging premies e.d. gemiddeld 0,5%.	-85.000	-85.000	-86.000	-86.000
- verhoging fte's obv aantal inwoners/Berenschot	-115.000	-116.000	-116.000	-116.000
- verhoging salarisbudget gerelateerde uitgaven na taakst	-8.000	-9.000	-9.000	-9.000
- verhoging loonkosten/vergoedingen bestuur	-5.000	-5.000	-5.000	-5.000
Subtotaal P-budget	-213.000	-215.000	-216.000	-216.000
Correctie taakstelling personeel	50.000	50.000	0	0
Subtotaal onderdeel 3-a	-163.000	-165.000	-216.000	-216.000
b. Toename bijdragen aan samenwerkingsverbanden	-65.000	-66.000	-67.000	-68.000
c. Netto lasten toename aantal WWB-ers		pm	pm	pm
4. Afbouw voordeel verkoop preferente aandelen Vitens	-8.000	-8.000	-8.000	-8.000
5. Tekort Presikhaaf	-420.000			
Totaal nadelen	-794.000	-377.000	-429.000	-430.000
II. Voordelen (+):				
<u>1. Algemene Uitkering:</u>				
a. algemene uitkering	278.000	411.000	11.000	373.000
b. stelposten doorschuiven kortingen naar doelgroepen	26.000	66.000	0	0
c. effecten groot onderhoud gemeentefonds 2e fase	380.000	380.000	0	0
totaal onderdeel II-1 algemene uitkering	684.000	857.000	11.000	373.000
2. Netto toename OZB-opbrengst door nieuwbouw minus korting inkomstenmaatstaf algemene uitkering	7.000	7.000	7.000	7.000
3. Financiële ruimte door vrijvallende kapitaallasten minus jaarlijkse raming post onvoorzien	15.000	46.000	86.000	119.000
<u>4. Nog niet verwerkte voordelen heroverwegingsoperaties:</u>				
a. uit de Heroverwegingsnota 2012	55.000	0	0	0
b. uit Kadernota 2015 (voorzover niet elders verwerkt)	0	0	568.000	0
c. taakstelling ICT / huisvesting	0	0	45.000	0
<u>5. Ontwikkelingen WWB</u>		0	0	0
a. lagere toename aantal WWB-ers	268.000			
b. hoger BUIG-budget (voorm. Inkomensdeel WWB)	23.000			
Totaal voordelen	1.052.000	910.000	717.000	499.000
Subtotalen voor- en nadelen	258.000	533.000	288.000	69.000
Af: <u>lasten PNL</u> (2018 en 2019 stelposten)	-391.000	-401.000	-250.000	-250.000
Bij: Taskforce for money	499.000	50.000	50.000	50.000
<u>Bij: consequenties tariefsaanpassingen:</u>				
a. OZB 1,5%	100.000	102.000	103.000	103.000
b. Diverse leges en overige heffingen 1,5%	16.000	16.000	16.000	16.000
<u>Doorwerking begrotingsoverschot/-tekort jaar ervoor</u>	-383.000	99.000	399.000	606.000
Overschot/Tekorten (-)	99.000	399.000	606.000	594.000

I. Toelichting op de verwachte nadelen (zie corresponderende nummers in meerjarenraming)

1. Afval/riolering, 100% dekking

Geen nadere toelichting.

2. Voor afwijking nullijn maximaal € 138.000 per jaar beschikbaar

De nullijn houdt kort gezegd in dat er geen verhoging van begrotingsramingen plaatsvindt door prijsstijging en areaaluitbreiding (toename woningen/inwoners, onderhoudsbestanden wegen, plantsoenen, etc.). In deze gemeente wordt al jaren bij het opstellen van de begroting voor een deel van de ramingen de nullijn gehanteerd en is slechts een beperkte afwijking van die nullijn toegestaan. Met ingang van begrotingsjaar 2005 is in het kader van bezuinigingen het totaalbedrag voor de afwijking van de nullijn door de raad al verlaagd van € 550.000 naar € 275.000. Vervolgens is naar aanleiding van de operatie Schatgraven dit resterende bedrag met ingang van 2011 nogmaals gehalveerd en vastgesteld op maximaal € 138.000 per jaar.

Een aantal onderdelen is van de nullijn uitgezonderd (verhogingen van deze onderdelen hoeven dus niet ten laste van de € 138.000), zoals:

- hogere bijdragen aan samenwerkingsverbanden;
- hogere netto lasten sociale uitkeringen in brede zin;
- verhoging van de salariskosten op basis van nieuwe CAO, e.d.

Jaarlijks wordt bij de aanlevering van begrotingsgegevens aan de budgethouders gevraagd om prijsverhogingen en extra kosten van areaaluitbreiding zoveel mogelijk op te vangen binnen eigen budgetten. Op deze wijze vindt er jaarlijks organisatiebreed dus al een heroverwegings-/efficiency-operatie plaats op de exploitatiebegroting, waardoor prijsstijgingen en extra kosten van areaaluitbreiding over een deel van het gemeentebudget worden opgevangen.

3. Van de nullijn uitgezonderde onderdelen:

a. Ontwikkeling Personeelsbudget

Voor de toelichting op de toename van de salariskosten door verhoging van het aantal fte's en overige verhogingen verwijzen wij naar de afzonderlijke toelichting op het personeelsbudget in paragraaf 3.6.

b. Toename bijdragen aan samenwerkingsverbanden

Dit betreffen hogere bijdragen aan samenwerkingsverbanden voornamelijk door toename van de aantallen inwoners.

c. WWB en overige sociale uitkeringen

Zie toelichting hierop in de paragraaf 4.3. (overige mutaties Voorjaarsnota 2015).

4. Afbouw voordeel verkoop preferente aandelen NV Vitens

De preferente aandelen die de gemeente had van Vitens zijn eind 2005 verkocht aan deze NV. De opbrengst zal aan de gemeenten in 15 jaarlijkse termijnen worden uitbetaald (via een leningconstructie). Naast de te ontvangen jaarlijkse aflossing, ontvangt de gemeente een jaarlijkse rentevergoeding over het nog niet afgeloste deel.

De eerste uitbetaling heeft plaatsgevonden in 2007. Deze jaarlijkse inkomst neemt jaarlijks af met ongeveer € 8.000 (rente over afgeloste deel voorgaand jaar). In 15 jaar zal Vitens de hele lening hebben afgelost en zullen de inkomsten hiervan dus geheel zijn afgebouwd.

5. Tekort Presikhaaf

Zie toelichting hierop in onderdeel b van paragraaf 3.4.

II. Toelichting op de verwachte voordelen (zie corresponderende nummers in meerjarenramingen)

1. Algemene uitkering gemeentefonds

De ramingen van de algemene uitkering zijn gebaseerd op de Decembercirculaire 2014. Zie ook de toelichting in paragraaf 3.7.

2. Toename netto OZB-opbrengsten door nieuwbouw (na aftrek korting inkomstenmaatstaf algemene uitkering)

De extra inkomsten wegens nieuwbouw zijn wat hoger dan de kortingen die het rijk toepast op de algemene uitkering via de inkomstenmaatstaf. Per saldo ontstaan er dus (relatief geringe) voordelen op deze onderdelen t.g.v. nieuwbouw.

3. Financiële ruimte door vrijval kapitaallasten, na aftrek nieuwe posten onvoorzien

Op dit onderdeel wordt de financiële ruimte geraamd die ontstaat doordat de boekwaarden van investeringen afnemen door jaarlijkse afschrijving (lagere rente en bij geheel wegvallen boekwaarde tevens vrijval afschrijvingsdeel). Aan de andere kant wordt er jaarlijks een bedrag voor “onvoorzien” geraamd in de begroting van ruim € 50.000 om kapitaallasten van nieuwe (onvoorziene) investeringen te dekken. Deze jaarlijkse raming van onvoorzien wordt in mindering gebracht op het voordeel van de vrijvallende kapitaallasten.

4. Nog niet verwerkte voordelen uit heroverwegingsoperaties

Hieronder zijn totaalbedragen opgenomen van toekomstige voordelen van vastgestelde heroverwegingsvoorstellen. Bij de samenstelling van elke nieuwe begroting worden de voorstellen van de betreffende jaarschijf financieel verwerkt en vervolgens gerealiseerd.

In de jaarschijven 2016 t/m 2018 zijn nog de volgende te realiseren structurele voordelen heroverwegingstaakstelling opgenomen:

- a. Uit de Heroverwegingsnota 2012 in jaarschijf
 - Voordeel uit inkoop en aanbesteding € 10.000
 - Verlaging budget wachtgelden € 44.000
 - Extra verhoging leges € 1.412
 - Totaal afgerond € 55.000
- b. Uit de Kadernota 2015 in jaarschijf 2018 in totaal € 568.000 (wordt gelet op de omvang van de voorstellen/teksten hier niet gespecificeerd).
- c. Uit de Kadernota 2015 in jaarschijf 2018 € 45.000 besparing op ICT / huisvesting ter invulling van het laatste deel van de taakstelling van € 450.000 in verband met achterblijvend overheadkosten n.a.v. onder andere de regionalisering van de brandweer en de ODRA.

5. Ontwikkeling WWB

Zie toelichting hierop in de paragraaf 4.3. (overige mutaties Voorjaarsnota 2015).

Overige mutaties**Programma Nieuwe Lasten (PNL)**

Onder dit onderdeel zijn de geraamde structurele lasten opgenomen uit het PNL bij deze Kadernota.

In de jaarschijven 2018 en 2019 zijn stelposten opgenomen van € 250.000. Zie ook de nadere toelichting in onderdeel a van paragraaf 3.4.

Taskforce for money

Zie voor een nadere toelichting paragraaf 3.5. Een specificatie van de opgenomen bedragen is te vinden op bijlage II.

Extra opbrengsten tariefsverhogingen

In deze meerjarenraming is uitgegaan van tariefsverhogingen van o.a. de OZB en leges van gemiddeld 1,5% per jaar.

Doorwerking begrotingssaldi

Het eindsaldo van een voorgaande jaarschijf is in deze meerjarenraming steeds verwerkt in het saldo van de volgende jaarschijf (structurele doorwerking).

Bijlage IV Beschrijving inhoudelijke voortgang Sociaal Domein

Hieronder beschrijven we de belangrijkste bevindingen uit de monitor van het eerste kwartaal van 2015.

Uitgangssituatie in beeld

Vanaf 1 januari 2015 geeft de gemeente uitvoering aan de gedecentraliseerde taken. Voor die datum hebben we de uitgangssituatie in beeld gebracht. De gegevens over jeugdzorg zijn met vertraging in het eerste kwartaal bij ons binnengekomen, waardoor we in maart pas het nulpunt voor de monitoring konden vastleggen. Vanuit dit nulpunt volgen we de ontwikkelingen in het sociaal domein. Naast het nulpunt, dat een momentopname is, willen we een meer volledig beeld van de nulsituatie krijgen. Hiervoor gebruiken we de gegevens over het hele jaar 2015 en waar mogelijk kijken we terug naar 2014.

Beheerste invoering

Het beleidsplan Sociaal Domein beschrijft hoe we de uitvoering van de gedecentraliseerde taken organiseren. In 2014 zijn we met de voorbereidingen gestart om op tijd klaar te zijn. Hierdoor waren de domeinen WMO en Participatie al grotendeels ingericht voor de start op 1 januari. Mede door deze voorbereiding is de transitie op 1 januari beheerst verlopen en beschikken we over een adequate organisatie die ondersteuningsvragen van inwoners kan verwerken. Andere indicaties voor de beheerste invoering zijn het ontbreken van specifieke klachten over de nieuwe organisatie en het niet voorkomen van calamiteiten in het sociale domein in het eerste kwartaal. Daarmee hebben we de eerste stap in de omvangrijke verandering in het sociaal domein goed doorstaan.

Uitvoering in opstartfase

Naast een beheerste invoering constateren we ook dat er verbetermogelijkheden zijn. We zien dat onze uitvoeringsorganisatie nog in een opstartfase zit. Deze verbetermogelijkheden komen pas aan het licht nu we daadwerkelijk in uitvoering zijn. Deze bevinding sluit aan bij onze verwachting dat de invoering in het eerste jaar nog niet meteen optimaal zal zijn. Om de uitvoering te verbeteren moeten we nog aan verschillende 'knoppen' draaien, denk hierbij aan aanpassing van capaciteit, werkprocessen, ICT, etc. De monitor laat ontwikkelingen in het sociale domein zien waar we nog stappen moeten zetten om de uitvoering te verbeteren.

Domein Participatie: Stabilisatie ondersteuningsvraag

In het eerste kwartaal zien we een lichte stijging in het aantal inwoners dat een financiële ondersteuning vraagt, maar het verschil tussen instroom en uitstroom ligt dicht bij elkaar dan in voorgaande periodes. Waar we in voorgaande jaren nog een grotere instroom zagen, stabiliseert het aantal inwoners dat gebruik maakt van inkomensondersteuning. Dit is in lijn met de verwachting, nu de economische recessie afneemt.

Domeinen WMO en Jeugdzorg: toename zorgvragers

Zowel voor de WMO als de Jeugdzorg zien we een toename van het aantal inwoners met een ondersteuningsvraag. De prognose voor 2015 komt hoger uit dan het werkelijke aantal van 2014. Deze toename is deels te verklaren doordat er nieuwe taken WMO en Jeugdzorg zijn bijgekomen. Daartegenover zien we de 'Hulp bij de huishouding' afnemen.

Voor een ander deel ligt de verklaring in het langer thuis blijven wonen van inwoners, waardoor deze groep meer ondersteuningsvragen bij de gemeente neerlegt. Deze ontwikkeling is een gevolg van het beleid om mensen langer en beter zelfstandig te laten wonen, maar leidt wel tot meer begeleiding en voorzieningen die de gemeente inzet voor deze groep. Ook zien we een toename in jeugdzorg, zowel in aantal jongeren als in intensieve begeleiding. Hiervoor beschikken we over consulenten met jeugdzorgspecialisatie en die capaciteit hebben om regie te voeren op de ondersteuning aan jongeren en/of gezinnen. Daarnaast houden we zicht op specifieke zorgonderdelen. Als voorbeeld zien we een toename in aanvragen voor dyslexiezorg. In onze uitvoering voert een consulent de coördinatie voor dit onderwerp en zijn we in gesprek met aanbieders van dyslexiezorg en scholen om de vinger aan de pols te houden.

Centrale rol loketten en sociale kernteams

De bevindingen uit het eerste kwartaal laten zien dat de loketten Samenleven en Werk&Inkomen en de sociale kernteams een centrale rol in de uitvoering vervullen. De consulenten en kernteamleden voeren de gesprekken met inwoners en hun omgeving en met de professional(s) in de begeleiding. Vanuit deze rol geven de consulenten en kernteamleden concreet invulling aan de beleidsdoelen; ze zijn daarmee de motor voor de kanteling in het sociale domein. Tegelijkertijd ervaren zij ook de druk nu het aantal inwoners met een ondersteuningsvraag hoger ligt dan verwacht. Mede op basis van de monitoring is onze verwachting dat de formatie van het loket Samenleven te conservatief is ingeschat en dat de uitvoeringskosten hoger zullen uitvallen. De capaciteitsuitbreiding voeren we uit binnen het financiële kader van het sociaal domein.

Inzicht in uitgaven

De monitoring in het eerste kwartaal laat zien dat we nog beperkt facturen of omzetprognoses hebben ontvangen van zorgaanbieders. Hierdoor hebben we op dit moment nog geen volledig zicht op de uitgaven in het sociale domein. De voornaamste reden voor het achterblijven van facturen en omzetprognoses is dat zorgaanbieders hun administratieve organisatie nog niet op orde hebben. Zorgaanbieders zijn druk doende om hun administratie aan te passen aan de decentralisaties in zorg. Ze hebben nu veel meer contracten, tarieven en productcodes te verwerken dan voorheen. Dit probleem speelt landelijk.

De facturering is van belang om zicht te houden op de geleverde zorg en de daarmee samenhangende uitgaven. Naar aanleiding van de bevindingen uit de financiële monitoring zetten we de volgende acties uit. We verzoeken de zorgaanbieders nadrukkelijk om te factureren, dan wel om omzetgegevens aan ons door te geven. Daarnaast hebben we in april budgetplafonds vastgesteld voor zorgaanbieders, waarmee we over een instrument beschikken om de uitgaven per aanbieder te monitoren. Deze budgetplafonds zijn gecommuniceerd aan de aanbieders. Ook gaan we onze gecontracteerde zorgaanbieders hierover informeren op de door ons georganiseerde informatie-markt in mei.

In het kader van relatie- en contractbeheer gaan we in gesprek met zorgaanbieders om gezamenlijk invulling te geven aan de veranderingsopgave in het sociale domein.

Bijlage V Voortgang Uitvoeringsagenda 2014-2018

In september 2014 hebben wij de Uitvoeringsagenda (UA) 2014-2018 opgesteld. In deze agenda geven wij aan hoe, wanneer en door wie de speerpunten uit het coalitieprogramma de komende jaren worden opgepakt. Op deze wijze wordt niet alleen de voortgang maar ook de realisatie van de afgesproken doelen uit het coalitieprogramma zichtbaar gemaakt. Ook de taakstellingen (ombuigingsopdrachten) uit de Kadernota / begroting 2015 en de belangrijkste opgaven op het gebied van dienstverlening, organisatieontwikkeling en bedrijfsvoering zijn in de UA opgenomen.

De monitoring van de UA is een hulpmiddel voor een effectieve en efficiënte sturing op de speerpunten door directie en management. Met deze monitoring informeren wij elkaar over de voortgang van de speerpunten. In de monitoring zijn bij de meeste speerpunten de geplande tussenresultaten benoemd en daarbij is aangegeven of uitvoering al of niet conform planning verloopt.

Voor de gemeenteraad nemen we in de planning & control producten (begroting, voor- en najaarsnota en jaarverslag) een samenvatting op van de meest recent opgestelde kwartaalrapportage. Dit betreft nu bij de voorjaarsnota 2015 de rapportage over het eerste kwartaal 2015. Met voorliggende samenvatting informeren wij op hoofdlijnen de raad over de inhoudelijke en financiële stand van zaken van de speerpunten zoals opgenomen in de UA 2014-2018.

De agenda blijft de komende jaren in ontwikkeling: elk kwartaal rapporteren we over de voortgang en bespreken dit met de directie en het college. In onderstaande toelichting geven we een duiding aan de hand van vier thema's: Financiën, Participatie, Omgeving en Bedrijfsvoering.

Financiën

Met de speerpunten die vallen onder het deel 'ombuigingsopdrachten' is met ingang van de jaarschijf 2015 in totaal een structurele besparing geraamd van afgerond € 1.240.000. Het grootste deel hiervan is al in de lopende begroting verwerkt. Naar verwachting zal deze besparing in 2015 bijna volledig worden gerealiseerd. De besparing valt ongeveer € 5.000 lager uit (betreft vooral lagere besparing op kosten kinderopvang als gevolg van latere invoering legesheffing).

De grootste besparingen – in totaal afgerond € 1.150.000 - hebben betrekking op:

- andere werkwijze grote subsidies € 170.000
- onderhoud wegen en fietspaden € 289.000
- onderhoud openbaar groen € 102.000
- bijstelling personeelsbudget € 589.000

Participatie

Een belangrijk fundament van het collegeprogramma is het gesprek, de samenwerking en het oppakken van vraagstukken met een brede afvaardiging van de samenleving, zoals inwoners, dorpsraden, bedrijven, instellingen en verenigingen. Dit komt ook tot uiting in de concrete speerpunten in de Uitvoeringsagenda. In het eerste jaar zijn hiervoor de gesprekken gestart en zijn bijvoorbeeld de volgende resultaten geboekt:

- met verschillende deelnemers, zoals inwoners en dorpsraden van bijvoorbeeld Randwijk en Zetten, is gekeken naar een methodiek om onze dorpen levendig te houden, met een duidelijk eigen karakter en identiteit door voorziening op maat;

- met de (voetbal)verenigingen is intensief gesproken over het aanleggen van kunstgrasvelden, de onderlinge samenwerking en het onderhoud van de velden; de aanbesteding van de vier kunstgrasvelden voor de clubs SV Driel, SDOO, SV Elistha en SVHA is klaar en de velden worden in de zomerperiode aangelegd.
- Het bewaren van het landschappelijk karakter van Overbetuwe door met de dorpsraden Heteren, Driel, Randwijk en Agrarische Natuurvereniging een voorstel te hebben gemaakt voor drie wandelroutes bij de Nederrijn;
- met inwoners en bedrijven is op 23 maart gediscussieerd over onze doelstellingen op het gebied van duurzaamheid, deze beeldvormende avond was input voor een geslaagde raadsconferentie op 14 april, zodat wij voldoende inbreng uit de samenleving hebben om haar ambities te gaan formuleren;
- met het bedrijfsleven wordt samen een economisch actieplan opgesteld. De input vanuit het bedrijfsleven is georganiseerd door het uitzetten van een enquête (ingevuld door 350 ondernemers!) en een bijeenkomst op 21 mei, die samen werd georganiseerd met Ondernemers Contact Overbetuwe;
- in het gesprek over het verbeteren van de veiligheid is een enquête onder inwoners uitgezet, is gesproken met verschillende dorpsraden en is de veiligheidsanalyse uit het project besproken met de gemeenteraad dat heeft geleid tot prioriteitsstelling voor de nieuwe nota Integrale Veiligheid;
- met de onderwijsinstelling OBC zijn verschillende gesprekken gevoerd over mogelijke oplossingsrichtingen van huisvesting;
- en tot slot uiteraard de succesvolle afronding van de transitiefase voor het sociale domein met een duidelijke doorontwikkeling naar een transformatieagenda voor de komende twee jaar.

Omgeving

Naast de participatie staan in het collegeprogramma met daarbij de uitwerking in de Uitvoeringsagenda een aantal concrete speerpunten met betrekking tot de omgeving. Deze punten variëren van duidelijke opdrachten tot visievorming op een aantal onderwerpen. In het eerste jaar hebben we gewerkt aan:

- de speerpunten voor het realiseren van een nieuw MFC/sportzaalaccommodatie Herveld-Andelst en het MFC Valburg. Het college is samen met de samenleving bezig om te komen tot een optimaal voorzieningenniveau in de genoemde kernen;
- het ontwikkelen van een visie op de bibliotheek gebaseerd op een bestuursopdracht die is vastgesteld;
- het succesvol afronden van de aanbesteding van de ondergangen in Elst Centraal en de fysieke start van de uitvoering in de omgeving van Elst Centraal;
- het afronden van een bestuursopdracht voor het onderzoeken van de toekomst van de milieustraten Elst en Andelst;
- het opzetten van een startnotitie voor het actualiseren van de Woonvisie;
- het deelnemen aan het Platform Hoogspanning om met gemeenten met een vergelijkbaar vraagstuk samen naar oplossingen te kijken en een krachtig geluid richting het Ministerie over een mogelijke financiële gemeentelijke bijdrage aan de verkabeling te laten horen.

Bedrijfsvoering

Voor het verder professionaliseren van de bedrijfsvoering werken we aan diverse speerpunten. Hieronder noemen we een aantal belangrijke onderwerpen en de vorderingen die we daarbij hebben geboekt.

- Het project @@p. Dit staat voor anders werken, altijd digitaal en plaats onafhankelijk. Om aan te kunnen haken bij de moderne manier van werken zijn we onder andere bezig met een nieuwe telefonietoepassing (vervanging telefooncentrale en aanschaf smartphones). In april heeft de gunning ervan plaatsgevonden en de implementatie zal naar verwachting voor de zomer gereed zijn. Eind vorig jaar met een doorloop naar januari 2015 is een opleidingstraject uitgevoerd voor alle medewerkers ter verbetering van hun digitale vaardigheden. In het kader van zoveel mogelijk digitaal werken is het college eind januari gestart met digitaal vergaderen. De werving van een adviseur procesinnovatie is gestart om verder uitvoering te kunnen geven aan de digitaliseringsslag.
- Doorontwikkeling dienstverlening. Diverse werkgroepen zijn bezig met de uitwerking van de ontwerpfasen. In dit project betrekken we zoveel mogelijk de inwoners, ondernemers en de interne organisatie.
- Verbetering informatievoorziening. Dit onderwerp is verdeeld in 4 thema's:
 - het verkrijgen van meer inzicht;
 - zorgen voor een betere taak- en rolverdeling;
 - gebruikersvriendelijkheid van onze processen en systemen;
 - degelijk digitaal werken.

In dit kader hebben we onder andere diverse basisregistraties (BRP, BAG en WOZ) op elkaar afgestemd. Een ander item betreft de organisatiebrede invoering van informatiebeveiliging. Hiervoor stellen we een beleidsnotitie op die naar verwachting nog voor de zomer gereed zal zijn. Daarnaast werken we o.a. aan verbetering van managementinformatie en procesmanagement.

- Verbetering van de planning & control cyclus. We willen de informatieprocessen rond deze cyclus moderniseren en beter in de grip krijgen en meer laten aansluiten bij de sturingsbehoeften van raad en college. Begin dit jaar hebben we hiertoe een startnotitie opgesteld waarin onder andere de kaders zijn geschetst hoe te komen tot verbetering van budgetbeheer. Voor de verdere uitwerking zal begin 3e kwartaal een projectvoorstel aan ons college worden voorgelegd.
- MD traject. Om de sturing van onze organisatie verder te verbeteren zijn we begin dit jaar een managementdevelopment traject gestart gericht op de ontwikkeling van kennis en vaardigheden van onze teammanagers.

Bijlage VI I Actualisatie Stappenplan verbetering Algemene Reserve

Bij de Kadernota 2015 heeft uw raad o.a. besloten om uitvoering te geven aan het “Stappenplan verbetering Algemene Reserve”. In dat stappenplan zaten een negental voorstellen. Hieronder is per voorstel aangegeven wat de stand van zaken is van de uitvoering het betreffende voorstel.

Voorstel 1

Gelet op de financiële problematiek rond de algemene reserve en het uitstel van de nieuwe huisvesting wordt voorgesteld om in 2014 afgerond € 1,5 miljoen van de bestemmingsreserve voorfinanciering nieuwe huisvesting over te hevelen naar de AR. Het restant van ruim € 1,5 ton dient gereserveerd te blijven als kleine buffer voor o.a. de opvang van frictiekosten i.v.m. bedoeld uitstel.

Stand van zaken:

In boekjaar 2014 is een bedrag van € 1,5 miljoen vanuit de BR voorfinanciering nieuwe huisvesting overgeheveld naar de Algemene Reserve. Medio mei 2015 resteert in de BR nog een bedrag van ca. € 85.000 voor o.a. de opvang van bovengenoemde frictiekosten.

Voorstel 2

- a. Een bedrag van € 404.300 over te hevelen van de bestemmingsreserve kapitaallasten 't Ambtshuis naar de Algemene Reserve.
- b. Op deze bestemmingsreserve de nieuwe regels toe te passen, waarbij niet alleen de rente over de bestemmingsreserve ten gunste van de exploitatie komt, maar ook de jaarlijkse afschrijving ten laste van het saldo van de reserve zal worden gebracht.

Stand van zaken:

- a. In boekjaar 2014 is een bedrag van € 404.300 vanuit de BR kapitaallasten Ambtshuis overgeheveld naar de Algemene Reserve.
- b. Met ingang van de begroting 2015 zijn de nieuwe regels toegepast op de bestemmingsreserve kapitaallasten Ambtshuis.

Voorstel 3

- a. Een bedrag van € 560.000 van de bestemmingsreserve kapitaallasten Project Brede Scholen te bestemmen voor de opvang van het nadeel van € 140.000 per jaar in de periode 2014-2017 t.g.v. het vertraagd vrijkomen van de bijdrage uit Westeraam.
- b. Met het restant van deze BR de maatschappelijke investeringen in 2014 ineens af te schrijven (inclusief nagekomen uitgaven van nog lopende investeringen), waardoor er per saldo een aanvullend structureel voordeel zal ontstaan van € 122.000 m.i.v. 2015. Een eventueel resterend voordeel van deze reserve zal t.z.t. worden toegevoegd aan de AR.

Stand van zaken:

- a. In boekjaar 2014 is € 140.000 aan de BR kapitaallasten Project Brede School onttrokken ter dekking van het nadeel in 2014 t.g.v. het vertraagd vrijkomen van de bijdrage uit Westeraam. Voor de jaren resteert derhalve nog € 420.000 in deze BR.
- b. In boekjaar 2014 is een bedrag van afgerond € 7,1 miljoen uit de BR onttrokken ter dekking van de vervroegde afschrijving van maatschappelijke investeringen. Een deel van de maatschappelijke investeringen die het betrof waren lopende investeringen. Hiervoor worden in 2015 nog uitgaven gedaan. Voor het ineens afschrijven van deze nagekomen uitgaven resteert in de BR (excl. het hierboven bij a genoemde restant van € 420.000) nog een bedrag van ca. € 1,2 miljoen. Dit zal waarschijnlijk niet geheel nodig zijn en er kan dus nog een restantbedrag aan de AR worden toegevoegd.

Voorstel 4

Op basis van het in 2010 genomen raadsbesluit en de daarbij gehanteerde uitgangspunten bij deze nieuwe heroverwegingen een bedrag van € 1.008.700 van de bestemmingsreserve planmatig onderhoud wegen af te romen ten gunste van de algemene reserve.

Stand van zaken:

In boekjaar 2014 is een bedrag van € 1.008.700 vanuit de BR planmatig onderhoud wegen overgeheveld naar de Algemene Reserve.

Voorstel 5

Van de uit voorgaande jaren naar 2014 overgehevelde restanten van geraamde oude beschikkingen over de AR (vertraagde uitgaven) een totaalbedrag van € 656.130 af te boeken.

Stand van zaken:

In 2014 is het totaalsaldo van oude beschikkingen over de AR met € 656.130 verlaagd tot een bedrag van € 2.160.991.

Voorstel 6

Om de geraamde beschikkingen over de algemene reserve meer te laten aansluiten bij de werkelijke afwikkeling stellen wij voor om:

- a. (vooruitlopende op de actie van 6-b) de reeds in het PNL bij de begroting 2014 geraamde bedragen telkens voor 50% naar de volgende jaarschijf te verplaatsen (om die ramingen alsnog beter in de tijd te plaatsen);
- b. bij investeringen, nieuwe grote uitgaven, e.d. voortaan meer aandacht te besteden aan werkelijke betalingstermijnen en betere planning in jaarschijven.

Stand van zaken:

- a. Met ingang van de begroting 2015 worden in de berekening van het verwachte meerjarige verloop van de AR de beschikkingen over de AR (via de PNL-posten) voor 50% doorgeschoven naar jaar t+1.
- b. Bij nieuwe PNL-posten wordt inmiddels kritischer gekeken naar het (verwachte) jaar van uitvoering en of het mogelijk is om het investeringsbedrag te verdelen over meerdere jaar-schijven.

Voorstel 7

In 2014 een nader onderzoek te laten uitvoeren naar de geraamde oude beschikkingen over de AR.

Stand van zaken:

Momenteel loopt nog een onderzoek naar (restant)kredieten die ouder zijn twee jaar. Een deel van deze kredieten wordt gedekt door een onttrekking aan de AR. In de berekening van het verwachte meerjarige verloop van de AR dat in de Programmabegroting 2016 zal worden opgenomen, zal een actuele raming zijn verwerkt van het totaalsaldo van oude beschikkingen over de AR.

Voorstel 8

Voortaan de verwachte voordelige saldi van grondexploitaties meer kritisch te ramen op basis van de jaarlijks bij te stellen gewogen risicoanalyse van de grondexploitaties.

Stand van zaken:

Met ingang van de begroting 2015 is in de berekening van het verwachte meerjarige verloop van de AR rekening gehouden met de risicoanalyses van de grondexploitaties. De verwachte positieve saldi van de grondcomplexen worden namelijk verminderd met het risicobedrag van het betreffende grondcomplex.

Voorstel 9

Op basis van het bovenstaande stellen wij u voor:

- a. zeer terughoudend te zijn –naast de vele zaken die al in voorbereiding/uitvoering te zijn- met besluiten tot nieuwe grote projecten, grondexploitaties, e.d.
- b. in college- en raadsvoorstellen inzake grote plannen/projecten standaard een risicoparaagraaf op te nemen met in ieder geval aandacht voor de financiële risico's (en wellicht ook relevante overige risico's). Op deze wijze worden de risico's voortaan ook zeer bewust in de besluitvorming meegewogen.
- c. na te gaan welke risicovolle projecten alsnog op korte termijn kunnen worden beëindigd of gestarte voorbereidingen alsnog kunnen worden gestopt ("niet alle ballen in de lucht houden").

Stand van zaken:

- a. Hieraan wordt zoveel mogelijk uitvoering gegeven.
- b. In het format van de college- en raadsvoorstellen is nog geen standaard risicoparagraaf opgenomen. Wel wordt getracht om bij voorstellen inzake grote plannen/projecten voldoende aandacht te besteden aan de (financiële) risico's die het betreffende plan/project met zich mee brengen.
- c. Dit proces loopt nog.

Bijlage VI II Actuele prognose merjarig verloop Algemene Reserve

Gehanteerde uitgangspunten:

- Al rekening gehouden met bestemming rekeningresultaat 2014
- Inclusief afkoopsom tunnel Westeraam eind 2017

Huidige werkelijke saldo 31-12-2014 (excl. rekeningsaldo 2014)	8.565.140
AF: onttrekking via bestemming rekeningresultaat 2014	-5.163.008
Verwacht saldo 1-1-2015	3.402.132
Rentebijbeschrijving AR 2015 (4% over saldo AR 1-1-2015)	136.085
Rentebijbeschrijving BR 2015 (4% over saldo BR 1-1-2015)	248.306
Saldo jaarrekening 2015	pm
<u>Onttrekkingen:</u>	
- 50% van bestaand PNL-bedrag jaarschijf 2015	-682.428
- adm. en begrotingswijz. 2015 t/m raad april 2015	-312.450
- restanten van onttrekkingen op basis van adm. en begr.wijz. van voor 2015	-2.160.991
- toevoeging aan BR Presikhaaf	-500.000
<u>Stortingen:</u>	
- verwacht saldo grondcompl. De Breekenhof Driel -/- risico (1.697.316 -/- 71.929)	1.625.387
Verwacht saldo 1-1-2016	1.756.041
Rentebijbeschrijving AR 2016 (4% over saldo AR 1-1-2016)	70.242
Rentebijbeschrijving BR 2016 (4% over saldo BR 1-1-2016)	248.895
Saldo jaarrekening 2016	pm
<u>Onttrekkingen:</u>	
- 50% van bestaand PNL-bedrag jaarschijf 2015	-682.428
- 50% van aanvullend PNL-bedrag jaarschijf 2016	-66.600
<u>Stortingen:</u>	
- verwacht saldo grondcompl. Elst Zuid -/- risico (705.616 -/- 56.754)	648.862
- 50% van bestaand PNL-bedrag jaarschijf 2016 (per saldo toevoeging)	143.885
Verwacht saldo 1-1-2017	2.118.897
Rentebijbeschrijving AR 2017 (4% over saldo AR 1-1-2017)	84.756
Rentebijbeschrijving BR 2017 (4% over saldo BR 1-1-2017)	188.641
Saldo jaarrekening 2017	pm
<u>Onttrekkingen:</u>	
- 50% van aanvullend PNL-bedrag jaarschijf 2016	-66.600
- 50% van aanvullend PNL-bedrag jaarschijf 2017	-12.500
<u>Stortingen:</u>	
- afkoopsom Westeraam realisatieverplichting tunnel	3.973.791
- 50% van bestaand PNL-bedrag jaarschijf 2016 (per saldo toevoeging)	143.885
- 50% van bestaand PNL-bedrag jaarschijf 2017 (per saldo toevoeging)	190.500
Verwacht saldo 1-1-2018	6.621.370
Rentebijbeschrijving AR 2018 (4% over saldo AR 1-1-2018)	264.855
Rentebijbeschrijving BR 2018 (4% over saldo BR 1-1-2018)	183.940
Saldo jaarrekening 2018	pm
<u>Onttrekkingen:</u>	
- 50% van aanvullend PNL-bedrag jaarschijf 2017	-12.500
- 50% van bestaand PNL-bedrag jaarschijf 2018	-37.500
<u>Stortingen:</u>	
- 50% van bestaand PNL-bedrag jaarschijf 2017 (per saldo toevoeging)	190.500
Verwacht saldo 1-1-2019	7.210.665
Rentebijbeschrijving AR 2018 (4% over saldo AR 1-1-2019)	288.427
Rentebijbeschrijving BR 2018 (4% over saldo BR 1-1-2019)	187.975
Saldo jaarrekening 2019	pm
<u>Onttrekkingen:</u>	
- 50% van bestaand PNL-bedrag jaarschijf 2018	-37.500
<u>Stortingen:</u>	
geen	
Verwacht saldo 31-12-2019	7.649.567

Dorpsstraat 67
6661 EH Elst
Postbus 11
6660 AA Elst
telefoon (0481) 362 300
fax (0481) 372 482

info@overbetuwe.nl
www.overbetuwe.nl